

BOOK OF ABSTRACTS & PROCEEDINGS

8th International Conference on Narrative and Language Studies
Karadeniz Technical University, May 2-3, 2019, Trabzon, Turkey
<http://conference.nalans.org> ISBN: 978-605-031-979-8

Öğretmenlerin Bakış Açısından Öğrencilerde Başarısızlığa Neden Olan Etmenler: Harran İlçesi Örneği

M. Galip Zorba

Akdeniz University

galipzorba@hotmail.com

Arda Arıkan

Akdeniz University

ardaari@gmail.com

Abstract

Ülkemizde İngilizce derslerinde karşılaşılan öğrenci başarısızlığı ile ilgili yapılmış olan çalışmalardan özellikle başarısızlığa neden olan etmenlere odaklananlar sayıca az olup mevcut çalışmaların çoğu büyük şehirlerden derlenmiş verilere dayanmaktadır. Elimizde olan çalışmalara dayanarak ulusal yabancı dil öğretimi sistemimiz üzerinden genellemeler yapmamız ve öğrenci başarısızlığı sorununu çözebilmek için verilere dayalı öneriler sunmamız bu açıdan bakıldığında oldukça zor ve kısmen de yanıltıcıdır. İngilizce derslerinde başarısızlığa etki eden etmenlerin yerelde neler olabileceğini konu edinen bu çalışma 2016 yılında Şanlıurfa ilinin, Harran ilçesinde görev yapmakta olan toplam 95 İngilizce öğretmeninden elde edilen nitel verilere dayanmaktadır. İlçede görev yapan öğretmenlere yöneltilen açık uçlu bir soru aracılığıyla toplanan verilerin içerik incelemesine tabi tutulması sonucunda öğrenci başarısızlığını etkileyen etmenler dört ana başlıkta toplanmıştır ki bunlardan en önemlisi öğrencilerin aileleri, yakın toplumsal çevreleri ve yaşamlarını sürdürdükleri coğrafi konumdan kaynaklanan sorunlardır. İkincil olarak tekrar eden sorunlar ulusal eğitim sistemi, ders programları ve öğretimde kullanılan ders araç-gereçleri ile ilgili sorunlardır. Öğretmenlere göre öğrenci başarısını etkileyen diğer bir etmen de fiziksel olarak sınıf ortamından kaynaklanan sorunlardır. Son olarak da çalışmaya katılan öğretmenler öğrenci başarısını etkileyen etmenlerden biri olarak öğretmen olarak kendilerinden kaynaklanan sorunlara işaret etmişlerdir. Öğretmenlerin özellikle eğitim ve öğretime hazır-bulunmuşlukları ile hizmet içi eğitime duydukları gereksinime değindikleri verilere dayanarak bu çalışmanın sonucunda özellikle yerelde İngilizce derslerindeki öğrenci başarısızlığını en aza indirmek için somut öneriler sunulmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Başarısızlık, Şanlıurfa, Harran, ilçe, yabancı dil öğretimi, kırsal, kalite

Full Text

Giriş

Eğitim ülkemizde uzun yıllardır oldukça tartışılan konuların en başında gelmektedir. Eğitim ile ilgili tartışmaların odak noktasında ise ülkemizde verilen eğitimin niteliği ve buna bağlı olarak da başarı yer almaktadır. Yabancı dil öğretimi özelinde ise bu tartışmaların merkezinde ülkemizdeki İngilizce öğretimi bulunmaktadır. Ülkemizde İngilizce öğretimine oldukça önem verilmekte olduğu göz önünde bulundurulduğunda, bu alanda beklenen ve arzulan başarıların yakalandığını söyleyebilmek oldukça zordur (Aşıloğlu, 2006). Bunun bir sonucu olarak Türkiye’de yabancı dil öğrenimi, özellikle de İngilizce öğretimi, uzun yıllardır çözülemeyen bir sorun olarak algılanmış ve öğrencilerin İngilizce ile ilgili başarı ve başarısızlıkları birçok araştırmacı, öğretmen ve hatta İngilizce öğrenenler tarafından vurgulanmıştır (Yurtsever & Arıkan, 2017). İngilizce derslerinde karşılaşılan öğrenci başarısızlığı ile ilgili ulusal çapta yapılmış olan çalışmalar içerisinde özellikle başarısızlığa neden olan etmenlere odaklananlar nicelik olarak az olsa da son yıllarda bu konuya eğilen çalışmalar mevcuttur. Özen ve diğerlerine (2014) göre yabancı dildeki başarısızlığın nedenleri arasında dilbilgisi odaklı İngilizce öğretimi, öğretmen ve ders kitabı odaklı İngilizce öğretimi, ulusal çaptaki ve sınıf bazındaki sınavların çoktan seçmeli ya da boşluk doldurma türünde olması, İngilizce derslerinde

BOOK OF ABSTRACTS & PROCEEDINGS

8th International Conference on Narrative and Language Studies
Karadeniz Technical University, May 2-3, 2019, Trabzon, Turkey
<http://conference.nalans.org> ISBN: 978-605-031-979-8

yoğun olarak Türkçe kullanılması, okullardaki altyapı sorunları ve fizikî şartların eksikliği, kalabalık sınıflar, İngilizce bilmeyen ya da İngilizcesi yetersiz olan velilerin çocuklarına bu konuda ancak belli bir noktaya kadar destek verebilmeleri bulunmaktadır. Yurtsever ve Arıkan'ın (2017) çalışmasının sonuçları ise İngilizceye karşı olumsuz bir tutuma sahip olmayan öğrencilerin İngilizce öğrenimindeki başarısızlıklarını anne ve babalarının yabancı dil bilmemesine ve televizyon ve film gibi araçlar yoluyla İngilizceyi duyarak büyümelerine bağladıklarını göstermektedir. Bu ve benzeri çalışmaların sonuçları oldukça yön gösterici olsa da çalışmaların büyük şehirlerden edinilen verilere dayandığı görülmektedir. Dolayısıyla, İngilizce derslerindeki öğrenci başarısızlığının bölgesel koşullar özelinde nadiren ele alındığı söylenebilir. Elimizde olan çalışmalara dayanarak da ulusal yabancı dil öğretimi sistemimiz üzerinden genellemeler yapmamız ve öğrenci başarısızlığı sorununa ışık tutabilmek için verilere dayalı öneriler sunmamız bu açıdan bakıldığında oldukça zor ve kısmen de yanlıttır. Hal böyleyken, yabancı dil derslerindeki başarısızlığı bölgesel bağlamda değerlendiren çalışmalara son yıllarda oldukça önem verilmektedir.

Tunçkol'un (2016) Bartın ilinin Ulus ilçe merkezinde ortaokul öğrencilerinin İngilizce dersindeki başarısızlık nedenlerini incelediği araştırmasının sonuçları ders dışında yeteri kadar İngilizce okuma yapmadıkları için öğrencilerin okuma metinlerini anlamakta zorlandıklarını, iki dil arasındaki dil bilimsel farklılıklardan dolayı yazma becerisinde zorlandıklarını, sınıflarında teknolojik olanaklar yeterince kullanılmadığı için dinleme ve sesletim becerilerinin yeterince gelişemediğini ve son olarak da der süresi içerisinde yeteri kadar konuşma etkinliği yapılmadığı için İngilizce konuşmakta zorlandıklarını ortaya koymuştur.

Gök Çatal (2015) da Burdur ilinin Bucak ilçe merkezinde ortaokullar özelinde benzer bir çalışma yapmış ve çalışmanın sonuçları

- sınav odaklı işlenen derslerin öğrencilerin İngilizce öğrenimini olumsuz etkilediğini,
- İngilizce ders kitaplarının açıklık, anlaşılabilirlik, görsellik ve içerik açısından yetersiz olduğunu,
- ve dilbilgisi odaklı İngilizce öğretiminin dil becerilerinin gelişmesini olumsuz etkilediğini ortaya koymuştur.

Bu ve benzeri çalışmalara bakıldığında, çalışmaların il ya da ilçe merkezlerinde yer alan okullardaki öğrencilere odaklandığını ve köy okulları gibi daha kırsal bölgelerde yer alan okulların ve dolayısıyla da bölgesel sorunların çalışmaların kapsamında çok da yer almadığı görülmektedir. Bölgesel sorunlar ve kırsal bölgelerde yer alan okullara odaklanan çalışmalara bakıldığında ise Güvendir (2017) Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde göreve yeni başlayan İngilizce öğretmenlerinin sorunları üzerine yaptığı çalışmanın sonuçları

- öğretmenlerin atandıkları bölgedeki sosyokültürel yapıya ve fiziksel koşullara uyum konusunda sorunlar yaşadıklarını,
- çalıştıkları kurumda eğitim etkinliklerini olumsuz etkileyen durumlarla karşılaştıklarını,
- ve üniversitede sahip oldukları öğretmenlik mesleği beklentileriyle görev yaptıkları süre içerisinde tecrübe ettiklerinin örtüşmediğini göstermektedir (s. 90).

Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde görev yapan öğretmenlerin sorunlarına odaklanan Koç'un (2014) çalışmasının sonuçları ise

- öğrencilerin bilgi düzeylerinin yetersiz olduğunu,
- okullardaki materyal eksikliğinin eğitim-öğretimi olumsuz etkilediğini,
- kültürel ve dilsel farklılıklardan dolayı öğretmenlerin öğrencilerle, velilerle ve bölge insanı ile iletişimde iletişim sorunu yaşadığını ve buna bağlı olarak da öğretmenlerin iş doyumlarının yetersiz olduğunu,
- ve ailelerin çocuklarını okula gönderme konusunda direnç gösterdiklerini, özellikle de kız çocuklarının eğitimini engellediklerini göstermiştir.

BOOK OF ABSTRACTS & PROCEEDINGS

8th International Conference on Narrative and Language Studies
Karadeniz Technical University, May 2-3, 2019, Trabzon, Turkey
<http://conference.nalans.org> ISBN: 978-605-031-979-8

Öte yandan Parker'in (2006) Türkiye'nin batısında yer alan Denizli'nin Çal Bölgesi'nde görev yapan İngilizce öğretmenlerinin sorunları ile ilgili çalışmasının bulguları aşağıdaki gibidir:

- Öğretmenlerin materyal ve teknik donanım açısından yeterli sayılabilecek imkânlarla sahip olduklarını,
- Öğretmenlerin haftalık ders programı ve ek ders materyalleri konusunda okul yönetiminden kısmen de olsa destek aldıklarını,
- Ancak öğretmenlerin İngilizce derslerinin %50'sini dilbilgisi öğretimine ayırdıklarını ve bazı öğretmenlerin dinleme ve konuşma becerilerine hiç zaman ayırmadıklarını göstermektedir.

Özetle, ulusal alanyazında bölgesel gerçekliklerin göz ardı edildiğini söylenebilir. Bu bağlamda, bu ve benzeri çalışmalarda yer alan bulgular üzerinden yabancı dil öğretimi sistemimizi geliştirmek ve öğrenci başarısızlığı sorununu çözebilmek için genellemeler yapmak kısmen yanlıcıdır olabilir. Bu çalışmanın amacı da İngilizce derslerinde başarısızlığa etki eden etmenlerin yerelde neler olabileceğini öğretmenlerin bakış açıları üzerinden incelemektir.

Yöntem

Nitel araştırma deseninin kullanıldığı bu çalışmanın amacı da İngilizce derslerinde başarısızlığa etki eden etmenlerin yerelde neler olabileceğini irdelemektir. Mevcut çalışma 2016 yılında Şanlıurfa ilinin, Harran ilçe merkezi ve bağlı köy okullarında görev yapmakta olan toplam 95 İngilizce öğretmeninden elde edilen yazılı nitel verilere dayanmaktadır. Öğretmenlerden öğrencilerin İngilizce derslerinde başarısız olma nedenlerini kendi bakış açılarından yazmaları istenmiştir. Öğretmenlerden toplanan bu veriler içerik analizi yöntemi ile incelenmiştir. Bu yöntem uygulanırken Braun ve Clarke'ın (2013) tematik analiz yöntemindeki adımlar izlenmiştir ki bu adımlar şunlardır:

- Verilerin işlem dosyasına aktarımı,
- Çoklu okuma yoluyla verilere aşina olunması,
- Kodların belirlenmesi (yazılı ya da renkli kodlama),
- Kodların kontrol edilmesi,
- Temaların belirlenmesi,
- Temaların kontrol edilmesi,
- Raporlama.

Belirlenen adımları izleyerek her araştırmacı okumalarını ve kodlamalarını münferit olarak tamamlamış ve daha sonra bulgular ve yorumlar karşılaştırılarak okuyucular arasındaki uyum sağlanmış ve tam mutabakat sağlanan bulgular ve yorumlar raporlanmıştır.

Bulgular

Verilerin incelenmesi sonucunda öğrenci başarısızlığını etkileyen etmenler dört ana başlık altında toplanmıştır ki bunlar aşağıdaki gibidir:

1. öğrencilerin aileleri, yakın toplumsal çevreleri ve yaşamlarını sürdürdükleri coğrafi konumdan kaynaklanan sorunlar,
2. ulusal eğitim sistemi, ders programları ve öğretimde kullanılan ders araç-gereçleri ile ilgili sorunlar,
3. fiziksel olarak sınıf ortamından kaynaklanan sorunlar,
4. öğretmen olarak kendilerinden kaynaklanan sorunlar.

Her bir ana başlık alt temaları ve bu temaları betimleyen örnek görüşme kayıtları ile birlikte tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 1'de de görüldüğü üzere öğrencilerin aileleri, yakın toplumsal çevreleri ve yaşamlarını sürdürdükleri coğrafi konumdan kaynaklanan sorunlar arasında öğretmenlerin karşılaştıkları dil kullanımı sorunu ilk sırada yer almaktadır. Harran'da ağırlıklı olarak konuşulan dilin Arapça olması nedeniyle öğrencilerin büyük çoğunluğu Türkçeyi okulda öğrenmekte ve bu nedenle de öğrenciler ve öğretmenler arasında gerek sınıf içerisinde gerekse de sınıf dışında iletişimsel sorunlar yaşanmaktadır ki bu da eğitim-öğretim etkinliklerini

BOOK OF ABSTRACTS & PROCEEDINGS

8th International Conference on Narrative and Language Studies
Karadeniz Technical University, May 2-3, 2019, Trabzon, Turkey
<http://conference.nalans.org> ISBN: 978-605-031-979-8

sekteye uğratmaktadır. Buna ek olarak Tablo 1’de görüldüğü üzere çoğu öğrencinin yaşadığı yerde uygun bir çalışma ortamının olmaması okulda öğrendiklerini tekrar etme ve ödevlerini sağlıklı bir şekilde yapmalarına engel teşkil etmektedir. Ailelerin eğitim-öğretime önem vermemeleri, İngilizcenin önemini anlamayıp “gâvurca” olarak değerlendirmelerinin olumsuz sonuçlar doğurduğu söylenebilir. Bununla birlikte öğretmenlerden alınan veriler ışığında öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun aileleri ile birlikte mevsimlik işçi olarak ilçeden ayrıldıkları ve bu yüzden de eğitim-öğretim yılına geç başlayıp eğitim-öğretime oldukça erken ara verdiği ve okula devamın oldukça büyük bir sorun olduğu görülmektedir.

Tablo 1. Aile, Yakın Toplumsal Çevre ve Coğrafi Bölgeden Kaynaklanan Sorunlar

Ana Tema	Alt Temalar	Alıntılar	n	%
Aile, Yakın Toplumsal Çevre ve Coğrafi Bölge	Çokdillilik	Ö17: Öğrencilerin ana dilleri Arapça olduğu için bazen çok basit şeyleri Türkçe anlamak da dahi zorluk çekiyorlar. Bu durum İngilizceyi de olumsuz etkiliyor.	50	52,63
	Öğrenci-aile/ev	Ö24: Ailelerin eğitime önem vermemesi öğrencilerin evde İngilizce çalışmalarına yol açıyor.	41	43,15
		Ö78: Çocukların evde çalışma ortamlarının olmaması derste öğrendiklerini tekrar edememelerine neden oluyor.		
	İngilizcenin önemini anlamama	Ö43: Bazı öğrenciler ve aileleri İngilizceye gâvurca muamelesi yapıyorlar ve çocuklarının İngilizce öğrenmesini istemiyorlar.	39	41,05
Okuldan erken terk/Okula geç gelme	Ö 34: Öğrencilerin aileleri tarafından işgücü olarak görülmeleri okula düzenli devam etmelerini engelliyor. Öğrenciler okula ekim-kasım gibi gelmeye başlıyorlar ve bazen nisan gibi gelmemeye başlıyorlar.	38	40	
	Ö82: Bence en büyük sorun devamsızlık sorunu. İşçi olarak çalışan öğrenciler okul açıldıktan çok sonra okula gelmeye başlıyorlar, özellikle kız öğrencilerin okula devamları çok az.			

Tablo 2’de sunulan ulusal eğitim sistemi, ders programları ve öğretimde kullanılan ders araç-gereçlerinden kaynaklanan sorunlar öğretim materyaller, öğrencilerin hazırbulunuşluluğu ve ders saatlerinin yetersizliği olarak üç alt temadan oluşmaktadır. Çalışmaya katılan öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu ders kitaplarının bölgenin kültürünü ve ihtiyaçlarını yansıtmadığını belirtmiştir. Hazırbulunuşluluk açısından bakıldığında ise en büyük sorunun öğrencilerin temel bilgilerindeki eksiklikle olduğunu görülmektedir. Bu bağlamda da temelde çok eksik olan öğrencilerin hem bu eksiklerini gidermek hem de öğrenmeleri gereken yeni şeyleri öğretmek için mevcut ders saatlerin oldukça yetersiz kalmaktadır.

Tablo 2. Ulusal Eğitim Sistemi, Ders Programları ve Öğretim Materyallerinden Kaynaklanan Sorunlar

Ana Tema	Alt Temalar	Alıntılar	f	%
----------	-------------	-----------	---	---

BOOK OF ABSTRACTS & PROCEEDINGS

8th International Conference on Narrative and Language Studies
Karadeniz Technical University, May 2-3, 2019, Trabzon, Turkey
<http://conference.nalans.org> ISBN: 978-605-031-979-8

Ulusal Eğitim Sistemi, Ders Programları ve Öğretim Materyalleri	Öğretim Materyalleri	Ö64: Ders kitaplarının buranın kültürüne, çocuklarının düzeyine uygun olmadığını düşünüyorum. Bir üniteye bilgisayarın parçaları didik didik edilmiş kelime olarak öğrencilere sunulmuş. Çocukların bilgisayar görmediği düşünüldüğünde onlardan bu konuda başarı beklememiz hata olur.	51	53,68
	Öğrencilerin hazırlanışları	Ö27: İngilizce öğretim programı ve ders kitapları bu coğrafyanın gerçeklerine uygun değil. Örneğin ders kitaplarında bir kadın ve bir erkek yan yanaysa öğrencilerden "ayıp", "günah" veya "bunlar gâvur" gibi tepkiler geliyor.		
	Ders saatlerinin yetersizliği	Ö48: 6. sınıflara derse giriyorum. Bu sınıftaki öğrencilerin sayılar ve renkler gibi temel şeyler bilmeleri gerek ancak çocukların İngilizcenin I'sinden haberi yok.	43	45,26
		Ö 33: Temelleri eksik olan öğrencilere hem bilmeleri gerekenleri öğretmeye çalışıyoruz hem de mevcut konuları öğretmeye çalışıyoruz. Dolayısıyla da ders saatleri kesinlikle yetmiyor.	9	9,47

Tablo 3’de sunulan fiziki şartlar ve araç-gereç yetersizliğinden kaynaklanan sorunlar teknoloji ve alt yapı yetersizliği ve sınıf ortamındaki fiziki şartların yetersizliği olarak iki alt temadan oluşmaktadır. Fiziki olarak küçük ancak mevcut olarak kalabalık olan ve priz gibi en temel gereksinimlerden bile yoksun olan sınıflarda sağlıklı bir öğrenim ortamını oluşturmanın oldukça zor olduğu öğretmenler tarafından sıklıkla dile getirilen ve öğrenci başarısını olumsuz yönde etkilen diğer önemli faktörlerden birisi olarak görülmektedir.

Tablo 3. Fiziki Şartlar ve Araç-Gereçten Kaynaklanan Sorunlar

Ana Tema	Alt Temalar	Alıntılar	f	%
Fiziki Şartlar ve Araç-Gereç	Teknoloji / alt yapı sorunları	Ö87: Bazı sınıflarda priz dahi yok ya da varsa bile çalışmıyor. O yüzden teknolojiden yararlanamamız sadece öğretmenin kaynak olduğu bir dilin öğretimini oldukça zorlaştırıyor	27	28,42
	Sınıf ortamının elverişsizliği	Ö89: Anadilin Arapça olması ve hem evlerde ve hem de sınıfta teknolojinin olmayışı İngilizceyi çok soyut ve çok daha karmaşık bir hale getiriyor.		
		Ö11: Sınıfların oyun ve farklı etkinlikleri uygulayabilmemize elverişli olamaması bence en önemli sorunlardan.	18	18,94
		Ö8: ... ancak sınıf mevcutları normalde çok kalabalık ve sınıflar çok küçük. Tüm öğrenciler sınıftayken sağlıklı bir şekilde ders yapmak mümkün olmuyor.		

Tablo 4’te de belirtildiği gibi bu temaya ilişkin öğretmenler tarafından en çok dile getirilen sorun öğretmenlerin böylesi zor koşullara sahip ortamlarda nasıl etkin bir öğrenme ortamı yaratacaklarının ve karşılaşabilecekleri sorunlara nasıl çözüm üreteceklerinin aldıkları öğretmen eğitimi süresince kendilerine öğretilmemesidir. Bu bağlamda öğretmen eğitiminin öğretmen adaylarını gerçek hayata hazırlamada yetersiz kaldığı söylenebilir.

BOOK OF ABSTRACTS & PROCEEDINGS

8th International Conference on Narrative and Language Studies
Karadeniz Technical University, May 2-3, 2019, Trabzon, Turkey
<http://conference.nalans.org> ISBN: 978-605-031-979-8

Tablo 4. Öğretmen Eğitimindeki Eksiklikler

Ana Tema	Alt Temalar	Alıntılar	f	%
Öğretmen Eğitimindeki eksiklikler	Öğretmenin hazır- bulunuşlulu ğu	Ö86: Üniversitede aldığımız eğitim bizi bu tip ortamlarda çalışmaya hazırlamadı bu açıdan yetersizdi.	23	24, 21
		Ö92: Üniversitede hep mükemmel öğrencilerle mükemmel ortamlarda öğretmek için eğitildik. Böyle zor ortamlarda İngilizce öğretmek için eğitilmedik.		

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmada Harran ilçesinde görev yapan İngilizce öğretmenlerinin öğrencilerin İngilizce dersindeki başarısızlıklarına ilişkin görüşlerine odaklanılmıştır. Çalışmada elde edilen bulguların çoğu ilgili alanyazında nicelik olarak az olan çalışmalarla benzerlik göstermiştir. En çok karşılaşılan sorunlardan olan ana dil farkı ve buna bağlı olarak gelişen öğretmen ve öğrenci arasındaki iletişim kopukluğu ile öğrencilerin İngilizce öğrenmelerine ailelerin pek önem vermemesi ve öğrencilerin evde çalışma ortamlarının olmaması gibi sorunlar Koç'un (2014) ve Güvendir 'in (2017) çalışmalarının bulguları ile tutarlıdır. Bulgularda ikinci sırada yer alan sorunlar ulusal eğitim sistemi, ders programları ve öğretimde kullanılan ders araç-gereçleri ile ilgili sorunlardır. Bu başlığın altında öğretmenlerin yarısından fazlasının şikâyetçi olduğu konu İngilizce öğretim programının ve ders kitaplarının bölge gerçekleri ve şartları ile uyuşmamasıdır. Benzer bir şekilde Özen ve arkadaşları (2014, s. 17) da İngilizce öğretim programının ve ders kitaplarının öğrencilerin farklı ihtiyaçlarını ve düzeylerini dikkate almadığını belirtmiş ve bu durumun öğrencilerin İngilizce dersine karşı ilgili duymamalarına ve dersin yararlı olduğunu düşünmemelerine yol açtığının ve sonuç olarak da dersten koptuklarını dile getirmişlerdir. Sınıflardaki fiziki şartların yetersizliği, elzem araç-gereçlerin yoksunluğu Güven (2001) ve Yavuz (2001) çalışmalarının bulguları ile benzerlik gösterirken tüm öğrencilerin sınıfta olduğu sürelerde ortaya çıkan kalabalık sınıf ortamı Yılmaz'ın (2008) çalışmasının bulguları arasında yer almakta ve bu durumun sınıf içi iletişimi son derece olumsuz etkilediği belirtilmektedir. Benzer bir şekilde, Özen ve arkadaşlarının (2014) eriştiği bulgular da kalabalık sınıflar öğrencilerin İngilizce dersinde ilerleme kaydetmesine engel olan en önemli etmenler arasında yer almaktadır. Son olarak

Çalışmaya katılan öğretmenlere göre öğrenci başarısızlığını etkileyen bir diğer önemli etmen ise bazı sınıflarda priz gibi en temel gereksinimlerde bile eksiklikler olması ve sınıfların kalabalık olmasıdır. Güven (2001) ve Yavuz (2001) çalışmalarında sınıflardaki araç-gereç eksiklerinin yabancı dil öğretimini olumsuz yönde etkilediğini belirtmişlerdir. Kalabalık sınıflarla ilgili olarak ise, Yılmaz (2008) kalabalık sınıfların İngilizce derslerinde öğretmen ve öğrenci arasında kopuk iletişime yol açtığını bu nedenle de öğrencilerin başarılarını olumsuz yönde etkilediğinin altını çizmiştir.

Öğretmenlere göre öğrenci başarısızlığını etkileyen etmenler içerisinde en önemlisi öğrencilerin aileleri, yakın toplumsal çevreleri ve yaşamlarını sürdürdükleri coğrafi konumdan kaynaklanan sorunlardır. Bu ana başlığın altında da en sık karşılaşılan sorunlar öğrencilerin büyük çoğunluğunun ana dilinin Arapça olması ve öğrencilerin Türkçeyi ilkökulda öğrenmeye başlamalarından kaynaklanan sorunlar ile öğrencilerin İngilizce öğrenmelerine ailelerin pek önem vermemesi ve öğrencilerin evde çalışma ortamlarının olmaması gibi sorunlar başı çekmektedir. Öğrenciler aileleriyle birlikte pamuk toplamaya Çukurova'ya gitmekte ve ortalama 3-4 ay eğitim ve öğretimden mahrum kalmaktadırlar. Benzer bir şekilde Koç'un (2014) ve Güvendir 'in (2017)

BOOK OF ABSTRACTS & PROCEEDINGS

8th International Conference on Narrative and Language Studies
Karadeniz Technical University, May 2-3, 2019, Trabzon, Turkey
<http://conference.nalans.org> ISBN: 978-605-031-979-8

çalışmasının bulguları da Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde görev yapan öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun dil farklılıklarından kaynaklanan iletişim sorunları yaşadıklarını ve ailelerin genel olarak eğitime çok önem vermediğini ortaya koymaktadır. Bulgularda ikinci sırada yer alan sorunlar ulusal eğitim sistemi, ders programları ve öğretimde kullanılan ders araç-gereçleri ile ilgili sorunlardır. Bu başlığın altında öğretmenlerin yarısından fazlasının şikâyetçi olduğu konu İngilizce öğretim programının ve ders kitaplarının bölge gerçekleri ve şartları ile uyuşmamasıdır. İngilizce öğretim programı ve ders kitaplarının öğrencilerin farklı ihtiyaçlarını ve düzeylerini dikkate almadığını belirten Özen ve arkadaşları (2014) bu durumun öğrencilerin derse karşı ilgili duymamalarına ve dersin yararlı olduğunu düşünmemelerine yol açtığını ve sonuç olarak da dersten koptuklarını dile getirmişlerdir (s. 17).

Ekonomik sorunlar hem mevsimlik işçi olarak ilçeden erken ayrılan aileleri ve çocuklarını ve hem de eğitim sisteminin uygulanışını olumsuz etkilemektedir ki ekonomik sorunlar okullarda da bulunmaktadır. Çalışmaya katılan öğretmenlere göre öğrenci başarısızlığını etkileyen bir diğer önemli etmen ise bazı sınıflarda priz gibi en temel gereksinimlerde bile eksiklikler olması ve sınıfların kalabalık olmasıdır. Benzer bir şekilde Güven (2001) ve Yavuz (2001) de çalışmalarında sınıflardaki araç-gereç eksiklerinin yabancı dil öğretimini olumsuz yönde etkilediğini belirtmişlerdir. Çalışmaya katılan öğretmenlere göre öğrenci başarısızlığını etkileyen son etmen öğretmenlerin kendileridir. Öğretmenler kendilerine de eleştirel bir gözle bakarak hazırbulunuşluklarının bölgesel farklılıkların uç noktalarda olduğu durumlarda etkin bir şekilde İngilizce öğretmek için yeterli bulunmuşlardır. Bunun nedenini de aldıkları öğretmen eğitiminin kendilerini bu gibi durumlara hazırlamadığını belirtmişlerdir. Güvendir'in (2017) araştırmasının sonuçları da Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da göreve yeni başlayan İngilizce öğretmenlerinin benzer sorunlar yaşadığını göstermektedir. Öğretmenlerin öğretmen eğitimi süresince edindikleri kuramsal bilgiler ve küçük ölçekli uygulama deneyimleri görev yaptıkları okullardaki ya da bölgedeki sıra dışı şartlarla uyumsuzluk gösterdiğinde ortaya çıkan ve Veeman'ın (1984) 'gerçeklik şoku' olarak tanımladığı durum ile açıklanabilir.

Öneriler

Çalışmanın sonuçlarına dayanarak aşağıda belirtilenlerin yapılması özellikle küçük yerleşim birimlerindeki eğitim ve öğretim hizmetlerinin kalitesinin artırılması için önerilebilir:

- Öğretmen yetiştirme programlarına yerel dil ve kültürlerle ilgili dersler konulması,
- Sorunların giderilmesi için ekonomik önlemler alınarak çocukların okullardan uzak tutulmasının önlenmesi,
- Hizmet içi eğitim programları ile öğretmenlerle moral ve akademik destek verilmesi,
- Atanma sistemi gözden geçirilmesi ve deneyimli öğretmenlerin kalkınmada önceliğe sahip olması gereken bölgelerde görevlendirilmesinin özendirilmesi.

Kaynakça

- Aşıoğlu, B. (2006). İngilizce öğretmen adaylarının öğretim yöntem ve teknikleri konusundaki yeterliliklerine ilişkin algıları. *Eurasian Journal of Educational Research*, 22, 1-11.
- Braun, V., & Clarke, V. (2013). *Successful qualitative research: A practical guide for beginners*. Thousand Oaks: Sage Publications.
- Gök Çatal, Ö. (2015). *İlköğretim 6, 7, ve 8. Sınıflarda İngilizce Öğrenme ve öğretme sürecinde karşılaşılan sorunların incelenmesi: Öğretmen ve öğrenci görüşleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur.
- Güven, H. (2001). Yurt dışında ilköğretim, orta öğretim ve üniversitelerde yabancı dil nasıl öğretiliyor? *Ana Dili, Dil ve Eğitim Dergisi*, 22, 40-45.
- Güvendir, E. (2017). Göreve yeni başlayan İngilizce öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlar. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 51(1), 74-94.

BOOK OF ABSTRACTS & PROCEEDINGS

8th International Conference on Narrative and Language Studies
Karadeniz Technical University, May 2-3, 2019, Trabzon, Turkey
<http://conference.nalans.org> ISBN: 978-605-031-979-8

- Koç, S. (2014). *Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde görev yapan öğretmenlerin karşılaştıkları güçlüklerin incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erciyes Üniversitesi, Kayseri.
- Özen, E. N., Alpaslan, İ. B., Çağlı, A., Özdoğan, İ., Sancak, M., Dizman, A. Ö., & Sökmen, A. (2014). *Türkiye'deki devlet okullarında İngilizce dilinin öğretimine ilişkin ulusal ihtiyaç analizi*. Ankara: Yorum Yayıncılık.
- Paker, T. (2006). Çal bölgesindeki okullarda İngilizce öğretiminin sorunları ve çözüm önerileri. Çal Sempozyumu, Pamukkale Üniversitesi, Denizli, 01-03 Eylül 2006.
- Tunçkol, H. (2016). *Ortaokuldaki öğrencilerin İngilizce öğrenimindeki başarısızlık nedenlerinin incelenmesi (Bartın/Ulus Örneği)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sosyal Bilimler Enstitüsü, Düzce Üniversitesi, Düzce.
- Veeman, S. (1984). Perceived problems of beginning teachers. *Review of Educational Research*, 54(2), 143-178.
- Yavuz, M. A. (2001). Üniversitelerde yabancı dil öğretim sorunları ve çözüm önerileri. *Ana Dili, Dil ve Eğitim Dergisi*, 22, 26-34.
- Yılmaz, C. (2008). İlk ve orta öğretim okullarında kalabalık sınıflarda İngilizce öğretimi: Sorunlar ve öneriler. *Milli Eğitim Dergisi*, 178(2), 204-213.
- Yurtsever, G. B., & Arıkan, A. (2017). Why can't we learn English?: Students' opinions at Akdeniz University. *Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(1), 1-7.

